

जा.क्र./विप्र-७/पीडीएमआयएस/मा.सू/ 34e /२०१७
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-५
दिनांक: ४ /०७/२०१७

प्रति,

१. विभागीय कृषि सहसंचालक (सर्व) -----
२. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी (सर्व) -----
३. किटकशास्त्र विभाग प्रमुख, डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली
४. किटकशास्त्र विभाग प्रमुख, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी
५. किटकशास्त्र विभाग प्रमुख, डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला
६. किटकशास्त्र विभाग प्रमुख, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी

विषय: सन २०१७-१८ मध्ये पिकांवरील कीड रोगांची माहिती संगणक प्रणालीमध्ये
भरण्याबाबत मार्गदर्शक सूचना...

उपरोक्त विषयाचे अनुषंगाने कळविण्यात येते की, राज्यात सोयाबीन, कापूस, भात, तूर व हरभरा पिकांवरील कीड रोग व्यवस्थापनाच्या दृष्टीने “पिकांवरील कीड रोग सर्वेक्षण व सल्ला प्रकल्प” (क्रॉपसॅप) राबविण्यात येत आहे. क्रॉपसॅप अंतर्गत समाविष्ट पिके वगळून इतर पिकांवरील कीड रोगांची माहिती केंद्र शासनाच्या पीडीएमआयएस संकेतस्थळावर भरण्यात येत होती तथापि, केंद्र शासनाने सदर सुविधा मागील वर्षापासून खंडीत केल्याने इतर पिकांवरील कीड रोगांची माहिती वेळेत प्राप्त होणे व त्यानुसार शेतकऱ्यांना उपाययोजना करणे शक्य व्हावे याकरीता “कीड रोग सनियंत्रण व माहिती प्रणाली” ही ऑनलाईन संगणक प्रणाली सन २०१७-१८ पासून राज्य कृषि विभागामार्फत उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. सदर प्रणालीद्वारे जिल्हास्तरावरून कीड रोगांची माहिती भरावयाची असून त्या माहिती आधारे कृषि विद्यापिठांतील तज्ञांद्वारे पीक संरक्षणाचे सल्ले संगणकीय प्रणालीद्वारे ऑनलाईन उपलब्ध करून देण्यात येणार आहेत. विद्यापिठांनी सुचविलेले सल्ले क्रॉपसॅप योजनेप्रमाणेच संबंधीत जिल्हा/उपविभाग स्तरावरून “किसान पोर्टल” द्वारे शेतकऱ्यांना एसएमएसद्वारे प्रसारीत करावयाचे आहेत. त्यानुषंगाने सदर संगणक प्रणाली वापराबाबतच्या मार्गदर्शक सूचना सोबत सहपत्रीत करण्यात येत असून संबंधितांनी त्यानुसार कार्यवाही करावी. तसेच, सदर मार्गदर्शक सूचना सर्व क्षेत्रीय कार्यालयापर्यंत वितरीत होतील याची दक्षता घेण्यात यावी.

सोबत: वरीलप्रमाणे मार्गदर्शक सूचना

डॉ. सु. ल. जाधव

कृषि संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण)
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

प्रत: माहिती तथा आवश्यकता कार्यवाहीस्तव

श्री. कैलास इळेकर, प्रमुख प्रणाली विश्लेषक, राष्ट्रीय सूचना विज्ञान केंद्र (एनआसी), पुणे- ४११ ००७.

Pest Disease Monitoring and Information System (PDMIS)

कीड रोग सनियंत्रण व माहिती प्रणाली (पीडीएमआयएस)

मार्गदर्शक सुचना

राज्यातील पिकांवरील कीड-रोग व त्यांच्या व्यवस्थापनाच्या दृष्टीने करण्यात येत असलेल्या उपाययोजना याबाबत केंद्र शासनाकडून दर आठवड्यास आढावा घेतला जातो. त्यादृष्टीने कीड रोगांबाबत अद्ययावत माहिती उपलब्ध असणे आवश्यक ठरते. “पिकांवरील कीड रोग सर्वेक्षण व सल्ला प्रकल्प” (क्रॉपसॅप) द्वारे सोयाबीन, कापूस, भात, तूर व हरभरा या पिकांवरील कीड रोगांची माहिती प्राप्त होते. तथापि, इतर पिकांची माहिती प्राप्त करण्यास होत असलेला विलंब विचारात घेऊन त्याकरीता “कीड रोग सनियंत्रण व माहिती प्रणाली” (Pest Disease Monitoring and Information System (PDMIS)) ही नवीन संगणकीय प्रणाली राष्ट्रीय सूचना विज्ञान केंद्र (एनआसी), पुणे यांचेमार्फत विकसित करण्यात आली आहे. त्याद्वारे कीड रोगांचे अहवाल भरावयाचे तसेच त्यानुसार पीक संरक्षणाचे सल्ले शेतक-यांना प्रसारीत करावयाचे असून त्यानुषंगाने जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, कृषि विकास अधिकारी, उपविभागीय कृषि अधिकारी, विभागीय कृषि सहसंचालक तसेच कृषि विद्यापीठ यांनी करावयाच्या कार्यवाहीच्या दृष्टीने पुढील प्रमाणे मार्गदर्शक सुचना देण्यात येत आहेत.

१. वापरकर्ता खाते तयार करणे: कीड रोग सनियंत्रण व माहिती प्रणाली ही पुर्णतः ऑनलाईन संगणक प्रणाली असून त्याद्वारे कीड रोगांची माहिती भरणे, अहवाल पाहणे, पीक संरक्षण सल्ला प्रसारीत करणे इत्यादीसाठी वापरकर्ता खाते आवश्यक आहे. त्यादृष्टीने सदर मेनू क्रॉपसॅप प्रकल्पकरीता विकसित करण्यात आलेल्या संगणक प्रणालीमध्येच तालुका, उपविभाग, जिल्हा, कृषि विकास अधिकारी (जिल्हा परीषद), कृषि विद्यापीठ, विभाग इत्यादी स्तरावरील वापरकर्त्यांना त्यांच्या खात्यामध्येच उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. त्यादृष्टीने कीड रोग सनियंत्रण व माहिती प्रणाली (PDMIS) वापराकरीता प्रथमतः सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक, जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, उपविभागीय कृषि अधिकारी, तालुका कृषि अधिकारी तसेच, कृषि विकास अधिकारी यांना सदर प्रणालीवर वापरकर्ता खाते तयार करणे आवश्यक व अनिवार्य आहे. त्याकरीता संबंधितांनी पुढील सुचनांनुसार वापरकर्ता खाते तयार करावे.

- १.१. प्रथमतः Mozilla Firefox मधून <http://mahaagriqc.gov.in> या वेबसाईटवरील cropsap लिंकवर क्लिक करावे.
- १.२. Cropsap मुख्यपृष्ठ (होम स्क्रिनच्या) उजव्या कोप-यातील लॉगिन बटनावर क्लिक करून नवीन वापरकर्ता यावर क्लिक करावे व त्यानंतर अर्जातील वापरकर्ता माहिती उदा. नाव, कार्यालयाचा स्तर व पदनाम तसेच कार्यालयाचा ईमेल व मोबाईल क्रमांक नमूद करून सबमिट बटनावर क्लिक करावे.
- १.३. सदर माहिती संकेतस्थळावर भरल्यावर नोंदणी केलेल्या मोबाईल क्रमांकावर एसएमएसद्वारे लॉगिन युजरनाव आणि पासवर्ड (Username and Password) प्राप्त होईल. त्यादृष्टीने अचूक व वैध

ईमेल-आयडी आणि मोबाईल क्रमांक नोंदणी करावा जेणे करुन त्याद्वारे भविष्यात पासवर्ड आठवत नसल्यास तो प्राप्त करणे शक्य होईल.

- १.४. एसएमएसद्वारे लॉगिन युजरनाव आणि पासवर्ड प्राप्त झाल्यावर विभागीय कृषि सहसंचालक स्तरावरील वापरकर्ता खाते सक्रीय करण्यासाठी राज्य स्तरावर पीक संरक्षण शाखेशी दुरध्वनीद्वारे संपर्क करावा (दुरध्वनी क्र. ०२०-२५५१३२४२) व आपले खाते सक्रीय करुन घ्यावे. तर जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, उपविभागीय कृषि अधिकारी, कृषि विकास अधिकारी (जिल्हा परीषद) व तालुका कृषि अधिकारी स्तरावरील वापरकर्ता खाते सक्रीय करण्यासाठी विभागस्तरावर क्रॉपसॅप संबंधीत तंत्र अधिकारी यांना दुरध्वनीद्वारे संपर्क करुन सदर वापरकर्त्यांनी आपले खाते सक्रीय करुन घ्यावे. कृषि विद्यापिठांचे सध्याचे लॉगिन युजरनाव आणि पासवर्ड कार्यावित असल्याने त्यांनी पुनश्च: युजरनाव आणि पासवर्ड तयार करण्याची आवश्यकता नाही.
- १.५. मुद्दा क्र.१.२ नुसार कार्यवाही पुर्ण झाल्यावर एसएमएसद्वारे लॉगिन युजरनाव आणि संकेतशब्द प्राप्त न झाल्यास सदर वापरकर्त्यास मुद्दा क्र.१.४ मध्ये नमूद केल्यानुसार संबंधीत कार्यालयाकडे थेट दुरध्वनीद्वारे संपर्क करुन आपले वापरकर्ता खाते सक्रीय करता येईल.
- १.६. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, उपविभागीय कृषि अधिकारी, कृषि विकास अधिकारी (जिल्हा परीषद) व तालुका कृषि अधिकारी स्तरावरील वापरकर्ता खाते सक्रीय करण्यासाठी विभाग स्तरावरील वापरकर्ता खाते सक्रीय असणे आवश्यक आहे त्यादृष्टीने विभाग स्तरावरील क्रॉपसॅप संबंधीत तंत्र अधिकारी यांनी प्रथमतः विभास्तरावरील वापरकर्ता खाते सक्रीय करुन घ्यावे.
- १.७. वरीलप्रमाणे वापरकर्ता खाते सक्रीय झाल्यानंतर एसएमएसद्वारे प्राप्त झालेल्या लॉगिन युजरनाव आणि पासवर्ड यांचा वापर करुन संकेतस्थळावर पुन्हा लॉगिन कारवे.
- १.८. प्रथम लॉगिनवेळी पासवर्डमध्ये बदल करणे बंधनकारक आहे. त्यादृष्टीने नवीन पासवर्ड तयार करावा. सदर पासवर्ड किमान आठ वर्णांचा राहिल व त्यात किमान एक वर्ण पहील्या लिपीतील, एक वर्ण दुस-या लिपीतील, एक अंक व एक विशेष अक्षर उदा. @, #, \$ इत्यादींचा त्यामध्ये समावेश राहिल (उदा.Abcd@123).
- १.९. पासवर्ड यशस्वीरीत्या बदलल्यावर वापरकर्ता प्रोफाईलमधील माहिती अद्यावत करावी. प्रोफाईल अद्यावत झाल्यानंतरच वापरकर्ता खाते कार्यान्वित होईल व वापरकर्त्यास त्याच्या खात्याद्वारे कीड रोगांची माहिती भरणे, अहवाल पाहणे, पीक संरक्षण सल्ला प्रसारीत करणे इत्यादी मेन्युंचा वापर करणे शक्य होईल.

२. वापरकर्ता खाते सक्रीय करणे:

विभाग स्तर: विभाग स्तरावरील वापरकर्ता खाते कार्यान्वित झाल्यानंतर विभागातील जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, उपविभागीय कृषि अधिकारी, कृषि विकास अधिकारी व तालुका कृषि अधिकारी यांचे खाते सक्रीय करण्यासाठी प्रथम विभाग स्तरावरील खात्याद्वारे लॉगईन झाल्यावर डाव्या बाजूच्या मेन्यूमधील वापरकर्ता व्यवस्थापन मेन्युमधील नवीन वापरकर्ता सक्रीयण यावर क्लिक करावे व त्यानंतर प्राप्त झालेल्या नवीन वापरकर्त्याची खात्री करुन त्यांचे खाते सक्रीय करावे. विभागातील वापरकर्त्याबाबत खात्री करण्याची जबाबदारी संबंधीत विभाग वापरकर्ता यांची असेल.

३. कीड रोग सनियंत्रण व माहिती प्रणालीमध्ये ऑनलाईन माहिती भरणे:

जिल्हा स्तर: कीड रोग सनियंत्रण व माहिती प्रणालीमध्ये जिल्हा स्तरावरून कीड रोगांची माहिती दर आठवड्यास नियमितपणे ऑनलाईन भरावयाची आहे. त्यादृष्टीने खालील प्रपत्राप्रमाणे क्षेत्रीय स्तरावरून दर आठवड्यास पिकनिहाय कीड रोगांची माहिती उपलब्ध करून घ्यावी.

प्रपत्र

अहवाल कालावधी दिनांक अखेर साप्ताहिक कीड रोग अहवाल

तालुका:

जिल्हा:

आठवडा क्र.:

पिकनिहाय कीड रोग तपशील:

पीक	पीक पेरणी हंगाम	पीक वाढीची अवस्था		पीक स्थिती	पेरणी/लागवड क्षेत्र (हेक्टर)	कीड रोगाचे नाव	कीड रोगाची तीव्रता	कीड रोग प्रादुर्भावाची टक्केवारी	पिकनिहाय सर्व कीड रोगांचे एकूण प्रादुर्भावीत क्षेत्र हे.	पिकनिहाय उपचारीत क्षेत्र हे.	कीटकनाशक पुरवठा		
		पासून	पर्यंत								प्रकार	तांत्रिक नांव	मात्रा (की/लि)
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४

३.१ विहित प्रपत्रामध्ये कीड रोगांची माहिती क्षेत्रीय स्तरावरून दर शनिवारपर्यंत नियमितपणे प्राप्त करून घ्यावी व दर सोमवारी सदर माहिती संगणक प्रणालीद्वारे भरावी. शनिवारी सुट्टी असल्यास त्यापूर्वीच्या लगतच्या कार्यालयीन कामकाजाच्या दिवशी सदर माहिती प्राप्त करून घ्यावी. तसेच सोमवारी सुट्टी असल्यास त्यानंतर लगतच्या कार्यालयीन कामकाजाच्या दिवशी सदर माहिती संगणक प्रणालीद्वारे भरावी.

३.२ कीड रोगांचे अहवाल हवामान प्रमाणभूत आठवडा दिनांक (Standard Meteorological Week Dates) यानुसार दर सात दिवसांनी भरावयाचे असून सदर आठवडा क्रमांक व त्या अंतर्गत येणारे दिनांक संगणक प्रणालीतील ड्रॉपडाऊनमध्ये दिले असून त्याप्रमाणे आठवड्याची निवड करावी.

३.३ आठवडा, पीक व हंगामाच्या निवडीप्रमाणे संबंधीत आठवडा, पीक व हंगामासाठी पूर्वी माहिती भरली असल्यास “निवडलेल्या पीक, आठवडा व हंगामासाठी माहिती उपलब्ध आहे. आपण कीड रोग यादीमधून माहिती भरू किंवा बदल करू शकता” असा संदेश येईल. त्यानंतर त्याच आठवडा, पीक व हंगामासाठी माहिती भरावयाची झाल्यास कीड रोग यादीतील संबंधीत आठवड्यासमोरील संपादन बटनावर क्लिक करून माहिती भरावी किंवा त्यात बदल करावा.

३.४ पीक वाढीची अवस्था: पिकनिहाय पीक वाढीची अवस्था नमूद करावी.

३.५ पीक स्थिती: उत्तम/सर्वसाधारण/वाईट याप्रमाणे नमूद करावी.

३.६ पिकाचे पेरणी/लागवड क्षेत्र: दर आठवड्यास सांख्यिकी विभागास दिलेल्या माहितीनुसार पिकाचे जिल्ह्यातील एकूण पेरणी क्षेत्र नमूद करावे व त्यामध्ये विसंगती राहणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

३.७ **कीड रोग तपशील:** कीड रोगाचे नाव त्यानंतर त्याची तीव्रता निवडावी व त्यानुसार पुढीलप्रमाणे प्रादुर्भावाची टक्केवारी नोंदविण्यात यावी.

कीड रोग तीव्रता	कीड रोग प्रादुर्भावाची तीव्रता (टक्के)
अत्यल्प	५ पेक्षा कमी
अल्प	५ ते १०
मध्यम	११ ते २०
जास्त	२० पेक्षा जास्त

३.८ तालुक्यांच्या माहितीवरून जिल्ह्याची एकत्रित माहिती संगणक प्रणालीमध्ये भरावयाची असल्याने एकाच कीडीने एकापेक्षा जास्त तालुक्यातील क्षेत्र बाधीत झाले असल्यास एकाचवेळी सर्व बाधीत तालुक्यांची निवड करण्याची सोय संगणक प्रणालीत करून दिलेली आहे. त्यानुसार कीड निहाय बाधीत तालुक्यांची निवड करावी.

३.९ **पिकनिहाय कीड रोगांचे प्रादुर्भावीत क्षेत्र व उपचारीत क्षेत्र:** कीड रोगांचे प्रादुर्भावीत व उपचारीत क्षेत्र नमूद करातांना एकाच पिकावरील सर्व किडींद्वारे जिल्ह्यातील एकूण प्रादुर्भावीत क्षेत्र व उपचारीत क्षेत्राची बेरीज करून त्याप्रमाणे पिकनिहाय नोंद करावी.

३.१० **पुरवठा केलेल्या निविष्टा:** अहवाल कालावधी अखेर पुरवठा केलेल्या कीटकनाशक निविष्टांचा तपशील नमूद करावा. त्यामध्ये विविध योजनांद्वारे उपलब्ध करून दिलेल्या पीक संरक्षण औषधांचा समावेश करावा. कृषि विभागासह जिल्हा परिषदेकडील कृषि विकास अधिकारी यांचेमार्फत पुरवठा करण्यात आलेल्या निविष्टांचाही यामध्ये समावेश करावा. त्यादृष्टीने संबंधीत कृषि विकास अधिकारी यांच्या स्तरावरून नियमित अहवाल प्राप्त करून घ्यावेत. कीटकनाशक प्रकार यामध्ये कीटकनाशके, बुरशीनाशके व जैविक कीडनाशके याप्रमाणे विभागणी करावी व त्यानुसार कीटकनाशकाचे तांत्रिक नांव व पुरवठा मात्रा (की/लि) नमूद करावी.

४. **कृषि विद्यापीठ स्तर:** जिल्हास्तरावरून कीड रोगांचे अहवाल भरल्यानंतर त्याचा तपशील क्रॉपसॅप प्रकल्पांतर्गत सहभागी कृषि विद्यापीठातील शास्त्रज्ञांना उपलब्ध होईल. सदर अहवालाचे विश्लेषण करून क्रॉपसॅप प्रकल्पांतर्गत कार्यरत **संशोधन सहयोगी यांनी कीटकशास्त्र विभाग प्रमुख यांचे मार्गदर्शनाखाली दर मंगळवारी आवश्यकतेनुसार पीक संरक्षण विषयक ऑनलाईन सल्ला वितरीत करावा.** मंगळवारी शासकीय, साप्ताहिक अथवा स्थानिक सुट्टी असल्यास त्यानंतर लगतच्या कार्यालयीन कामकाजाच्या दिवशी ऑनलाईन पीक संरक्षण सल्ला वितरीत करावा.

५. **उपविभागस्तर:** कृषि विद्यापीठांकडून ऑनलाईन प्राप्त शिफारशींच्या अनुषंगाने क्रॉपसॅप प्रकल्पाच्या सन २०१७-१८ साठीच्या अंतरीम मार्गदर्शक सुचनांचे पत्र जा.क्र./विप्र-७/क्रॉपसॅप १७-१८/प्र.क्र./३/२९३/२०१७, दि.३१/५/२०१७ मधील मुद्दा क्र.७.३.३, १३.३ व १३.४ मध्ये नमूद केल्यानुसार किसान पोर्टलद्वारे उपविभाग/जिल्हा स्तरावरून शेतक-यांना एसएमएसद्वारे सल्ले प्रसारीत करावेत. उपविभाग स्तरावरील निर्धारित एसएमएसची संख्या पूर्ण झाल्यास जिल्हा स्तरावरून शेतक-यांना एसएमएसद्वारे सल्ले प्रसारीत करावेत.

६. **कीड रोग व्यवस्थापन:** क्रॉपसॅप अंतर्गत समाविष्ट पिके व त्याव्यतिरीक्त इतर पिकांवर कीड रोगांचा प्रादुर्भाव नियंत्रणात राहणेच्या दृष्टीने सर्व क्षेत्रीय यंत्रणांनी वेळीच कार्यवाही करणे आवश्यक आहे. याबाबत विविध प्रसिध्दी माध्यमातील बातम्यांची गांभिर्याने दखल घेऊन कीड रोग व्यवस्थापनाच्या दृष्टीने विविध प्रसिध्दी माध्यमांद्वारे शेतक-यांमध्ये जनजागृती करावी. कीड रोग व्यवस्थापनासाठी विविध योजनांमधील पीक संरक्षण घटकांतर्गत निविष्टांचा वापर करून प्रादुर्भावग्रस्त क्षेत्र आर्थिक नुकसान संकेत पातळीखाली आणण्याकरिता क्रॉपसॅप प्रकल्पाच्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार कार्यवाही करण्याची सर्व संबंधितांनी दक्षता घ्यावी.

७. सनियंत्रण:

७.१ **तालुकास्तर:** क्रॉपसॅप प्रकल्पाप्रमाणे उपविभागीय कृषि अधिकारी यांचेकडून आठवडानिहाय ऑनलाईन सर्वेक्षणावर अधारीत एएमएसद्वारे प्राप्त झालेल्या अॅडव्हायजरीच्या मराठी भाषेतील जम्बो झेरॉक्स करून मंडळ कृषि अधिकारी, कृषि पर्यवेक्षक व कृषि सहाय्यक व “आत्मा” अंतर्गत निवडण्यात आलेल्या शेतकरी मित्र (FF) यांचेमार्फत प्रत्येक गावातील कृषि वार्ता फलकावर तसेच, कृषि सेवा केंद्राच्या नोटीस बोर्डावर वेळोवेळी लावल्या जातील याकडे व्यक्तिशः लक्ष देण्याची संपूर्ण जबाबदारी तालुका कृषि अधिकारी यांची राहिल. उपविभागीय कृषि अधिकारी यांचेकडून अॅडव्हायजरीचा एसएमएस प्राप्त करून घेणे व सदर एसएमएसच्या मराठी भाषेतील जम्बो झेरॉक्स प्रती तयार करून तालुक्यातील प्रत्येक गावातील कृषि वार्ताफलकावर तसेच, कृषिसेवा केंद्रांवर लावण्याची संपूर्ण जबाबदारी तालुका कृषि अधिकारी व त्यांचे अधिनस्त मंडळ कृषि अधिकारी, कृषि पर्यवेक्षक व कृषि सहाय्यक यांची राहिल. तसेच, ज्या ठिकाणी कीड रोगांची तीव्रता वाढलेली आहे त्याठिकाणी कीड रोग नियंत्रणाची मोहिम राबविण्याकरिता आपत्कालीन परिस्थितीत विविध योजनांतर्गत पुरवठा करण्यात आलेल्या निविष्टा शेतक-यांना वेळीच उपलब्ध करून कीड रोगांची तीव्रता आर्थिक नुकसान संकेत पातळीच्या खाली आणण्याची संपूर्ण जबाबदारी तालुका कृषि अधिकारी यांची राहिल.

७.२ **उपविभागस्तर:** कृषि विद्यापीठांकडून ऑनलाईन प्राप्त शिफारशीच्या अनुषंगाने प्रत्येक उपविभागीय कृषि अधिकारी दर आठवड्यास त्यांचे कार्यक्षेत्रातील एसएमएससाठी नोंदणीकृत शेतकरी व तालुका कृषि अधिका-यांना दोन वेळा एसएमएसद्वारे अॅडव्हायजरी पाठवतील. तसेच, त्या रेडीओ, आकाशवाणी, वृत्तपत्रात निवेदनाद्वारे प्रसिध्दीस देण्याची जबाबदारी उपविभागीय कृषि अधिकारी यांची राहिल. उपविभागास आठवड्यास निर्धारित केलेली एसएमएसची संख्या पूर्ण झाल्यास एसएमएसचा मसूदा जिल्हास्तरावरील नोंदणीकृत युजर्स यांना पाठविणे व त्यांच्यामार्फत सदर सल्ला संबंधीत तालुक्यातील शेतक-यांना एसएमएसद्वारे पाठविण्यात आल्याची खात्री करण्याची जबाबदारी उपविभागीय कृषि अधिकारी यांची राहिल.

७.३ **जिल्हास्तर:** अधिनस्त कार्यालयांकडून कीड रोगांचे अहवाल व निविष्टा पुरवठा याबाबतची माहिती संकलीत करणे व ते विहित मुदतीत संगणक प्रणालीद्वारे ऑनलाईन भरण्याची संपूर्ण जबाबदारी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांची राहिल. उपविभागास आठवड्यास निर्धारित केलेली एसएमएसची संख्या पूर्ण झाल्यास उपविभागाकडून पाठविलेल्या तालुकानिहाय अॅडव्हायजरी

एसएमएसच्या मसूद्यानुसार सदर अॅडव्हायझरी जिल्हास्तरावरून संबंधीत तालुक्यातील शेतक-यांना एसएमएसद्वारे पाठविण्याची जबाबदारी प्रथमतः उपविभागीय कृषि अधिकारी व त्यानंतर जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांची राहिल. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचे अध्यक्षतेखालील जिल्हा मासिक चर्चासत्र तसेच, जिल्हास्तरावर नव्याने स्थापन केलेल्या जिल्हास्तरीय कीड/रोग सर्वेक्षण, निदान व सल्लागार पथकाद्वारे कीड रोग परिस्थितीचा दर महिन्याला आढावा घेणे, जनजागृती प्रशिक्षणाचे नियोजन करणे, प्रादुर्भावीत ठिकाणी विविध योजनांतर्गत तरतूद केलेली औषधे त्वरीत उपलब्ध करून देणे व त्यासाठी कीड रोग नियंत्रणाची मोहिम राबवून कीड रोग प्रादुर्भाव आर्थिक नुकसान संकेत पातळीच्या खाली आणण्याची संपूर्ण जबाबदारी संबंधीत जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी व तालुका कृषि अधिकारी यांची राहिल.

७.४ विभागस्तर: विभागातील सर्व जिल्ह्यांकडून अहवाल नियमितपणे भरले जातील याचे पर्यवेक्षण विभागीय कृषि सहसंचालक कार्यालयाने करावे. सर्व जिल्ह्यांकडून कीड रोगांचे अहवाल नियमित व वेळेत भरणेच्या दृष्टीने विभागीय अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी संबंधीत जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचेकडे पाठपुरावा करून प्रत्येक सोमवारी अहवाल भरल्याबाबत खात्री करावी. त्याचबरोबर, क्राॅपसॅप प्रकल्पांतर्गत कार्यरत विभागीय सनियंत्रण समितीच्या मासिक बैठकांद्वारे याबाबत नियमित आढावा घेऊन विभागातील पिकांवरील कीडरोगांचा प्रादुर्भाव आर्थिक नुकसान संकेत पातळीच्या खाली ठेवण्याच्या दृष्टीने प्रभावी नियोजन व सनियंत्रण संबंधीत विभागीय कृषि सहसंचालक करतील.

क्षेत्रीय स्तरावरून नोंदविलेल्या अहवालाच्या अधारे केंद्र शासनास दर आठवड्यास राज्यातील कीड रोग परिस्थिती व त्यावरील व्यवस्थापनाच्या अनुषंगाने करण्यात येत असलेल्या उपाय योजनांबाबत अवगत करण्यात येत असल्याने अहवाल बिनचूक व वस्तुनिष्ठ असतील याची सर्व संबंधीतांनी दक्षता घ्यावी.

संगणक प्रणाली वापराबाबत काही अडचणी उद्भवल्यास राष्ट्रीय सूचना विज्ञान केंद्र (एनआयसी), पुणे येथील तज्ञ श्री. किशोर बुगडे, मो.०९८९०२१७१२८ तसेच श्री. विरेश उप्पीन, मो.०९४२०७७३२२१, कार्यालय दुरध्वनी ०२०-२५६१००६८ यांच्याशी संपर्क साधावा.

-----०००-----